

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

בקשת עיקול על סמך שטר אודיתא

תיק ממונות מס' 1749-אע

(מהד' יט אייר)

נושא הדין

גב' א' מבקשת לעקל את הדירה הרשומה ע"ש גב' ב' בשווייץ שועד רבנים ועסקנים שמטפל בחובות בעלה של ב' החליט שיש לגבות את החובות של ב' גם מהדירה של אשתו. גב' א' מציגה שטר אודיתא שכתבה לה גב' ב' לפני כשלוש שנים ולפיו מודה הגב' ב' ששני שלישי מהדירה הם בבעלות גב' א'. א' טוענת שב' קנתה את הדירה מכספה של א' ורשמה אותו על שם ב' משום שא' לא היתה יכולה לרשום אותה על שמה בגלל מיגבלה חוקית.

צו עיקול

בית הדין נענה לבקשה ועיקל את הדירה עד לדין בבית הדין על תוקפו של שטר האודיתא.

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד   (-) מרדכי אייכלר   (-) נפתלי צבי מרמורשטיין

השאלות לדין

- א. שטר אודיתא טמירתא.
- ב. גדרה של אודיתא, ואם מועילה בקרקע ואם מועילה כשחב לאחרים.
- ג. שלח חבריו לקנות בכספו ולרשום ע"ש השליח, האם נקנה עבור המשלח.
- ד. אשה שנתנה שטר אודיתא על נכסי מלוג.

תשובה

א. עיי' שו"ת מהר"ם אלשיך סי' סד ושו"ת דברי חיים חו"מ סי' לז, ודברי גאונים כלל נג סי' יט, ואזרחות המשפטים כלל כו סי' א.

ב. על גדרה, עיי' קלוה"ה סי' קלד ס"ק ג ומקור חיים הלי' פסח סי' תמה ס"ק ה וחזו"א ב"ק סי' יח אות ו וקובץ שעורים ב"ב אות תקלו וחיי' הגרש"ש כתובות סי' ז, וראשונים ואחרונים שזיין בספר "תורת הקנינים" ח"ב עמ' רעב ואילך.

וצרקע, עיי' סנהדרין כט ב: הודה במטלטלי וקנו מידו כותבין ואם לאו אין כותבין, במקרקעי ולא קנו מידו מאי, אמירא אמר אין כותבין מר זוטרא אמר כותבין, והלכתא כותבין. ופרש"י במקרקעי, קרקע שהיה ראובן מוחזק בה והודה לשמעון שהיא שלו, כותבין, דהא כיון דלאודי ליה ידידיה הוא, ולא מיחסרא גוביינא, דבשלמא מטלטלי מלוה להולאה ניתנה וחוב בעלמא הוא ומלוה ע"פ ריעא ממלוה בשטר ולא ניחא ליה לאלומי, אזל הכא גלוי מילתא בעלמא הוא. ע"כ.

ג. בגמ' ב"ק קב ב: הנותן מעות לשלוחו ליקח לו חיטין ולקח מהם שעורין כו' אם פתחו פתחו לו ואם הותירו הותירו לאמנע. אמר ר' יוחנן הא ר' יהודה היא דאמר שינוי אינו קונה וכו', מחכו עליה במערבא וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות. והקשה בחיי' הרשב"א: איכא למידק אפילו לר' יוחנן דלא בעי שידיעו האיך קנה זה, וי"ל דלר' יוחנן לעולם דעת מוכר למכור למי שהמעות שלו או למי שדעת בעל המעות לקנות לו, שהרי כל שהולקח לוקח סתם הרי הוא אלל המוכר כלוקח בפירוש לעצמו, ואפ"ה לדעת ר' יוחנן הוי לבעל המעות וכו', והלכה כר' יוחנן. והרא"ש ב"ק סג, הובא בב"י סי' קפג, כתב שאם קנה השליח במעות של המשלח קנה המשלח אע"פ שהמוכר לא ידע מכך.

ד. פסק בשו"ע אבהע"ז סי' פה סעי' ז: באו לידה (נכסים) אחר שנשאת, בין שבאו לידה בירושה או שיתנו לה במתנה וכו' נקראים נכסי מלוג. ובסעי' יא בהג"ה: נתן לה אביה מתנה והתנה באחד מדרכים אלו [שהיה לכך וכך] ואח"כ מת אביה והיא יורשה אותו נתבטלה המתנה וזכה בה הבעל כבשאר נכסי מלוג.

ושנינו בכמוצות עח א ריש פרק האשה: נפלו לה משנשאת, אלו ואלו [ב"ש וב"ה שנחלקו בנכסים שנפלו לה לאחר שנתארסה אם יכולה למוכרם] מודים שאם מכרה ונתנה שהבעל מוליא מיד הלקוחות. ובגמ' שם ב: לימא תנינא לתקנת אושא, דא"ר יוסי ב"ר חנינא באושא התקינו האשה שמכרה בנ"מ בחיי בעלה ומתה הבעל מוליא מיד הלקוחות. מתני' בחייה ולפירות, תקנת אושא בגופה של קרקע ולאחר מיתה. וכתב רש"י ב"ק פט סוף ע"ב שקודם תקנת אושא היה שעבודו של הבעל בנכסי מלוג קל כבאר קנין פירות, דקיס לן דלאו כקנין הגוף דמי, אזל לאחר תקנת אושא אליס שעבודיה של בעל למהוי כקנין הגוף. וכתב באו"ש רולא פ"ב הט"ו שקנין הבעל בנ"מ הוא רק בפירות כבשאים לעולם וזמחים מן הקרקע, דכיון

סקנין הצעל הוא מתנאי צייד, וצתנאי צייד אשכחן דחייל אף על דשלצ"ל, וקנין פירות דצעל אלימא למיחל לזכות בכל פרי תיכף בשעת זמיחתה ולא מזי למכור מתנאי צייד, אבל אין לו קנין בגוף ענמו כלל, ולכן לולא תקנת אושא שהצעל לוקח ראשון בנכסיס, היה בכהה של האשה למכור הקנין הגוף שלה לאחרים, ובשתמות יקח אותה הקונה לגמרי, אך לאחר תקנת אושא שהצעל לוקח ראשון חוזר הגוף לצעל, עיי"ש. אבל במהרש"א כתובות ריש הכותב, ד"ה בא"ד דלא תיקשי, כתב שפירות נכסי מלוג אינם כדשלצ"ל, כיון דהוי"ל כמו דקל לפירותיו דלא מיקרי דשלצ"ל. ועיי' בזה באבי עזרי למו"ר ז"ל אישות פכ"ב הט"ז, וצחי' ר' שלמה ב"ב סי' ד וצחי' ר' ראובן ב"ב סי' יז וצ"כרון שלמה" עמ' אדמ.